

'El paradís perdut': ni déu, ni rei ni amo

Gustave Doré va il·lustrar l'obra de Milton a finals del segle XIX. WIKIMEDIA COMMONS

1667, quan Milton ja era cec: componia els versos de memòria al matí i els dictava al seu amanuense quan arribava. Tot i que alguns comentaristes han rebutjat que Satan sigui l'heroi i protagonista del poema, d'altres, entre els quals Harold Bloom, han afirmat la categoria dramàtica del personatge i el seu virtuosisme discursiu, que emparenta amb els grans malvats de Shakespeare, Iago o l'Edmund d'*El rei Lear*. Els autèntics pares d'aquest indomable Satan són els *overreachers* de Christopher Marlowe, un altre radical de la vida i la política que va morir assassinat abans de fer els 30 anys i que va ser, abans de Shakespeare, el dramaturg més famós de l'època i ens va deixar una galeria de personatges que busquen el límit de la condició humana sense saber on els portarà l'empresa, però convençuts que, en el fons, no hi ha límits. És el mateix que trobem al Satan de Milton: algú que es rebel·la contra el Creador per tal de posar en marxa la roda de la història. Si per Milton la fi de la monarquia suposa un any zero a la història del seu país, la caiguda de Satan és també l'origen del que som. Diu, amb orgull: "Però ¿què importa / que perdéssim el camp de la batalla? / No és tot perdut! La voluntat indòmita, / i l'afany de venja, immortal odi, / el no sotmès ni mai rendit coratge, / qui ho gosaria anomenar desfeta?"

Els creadors del món

No diré que *El paradís perdut* sigui una obra divertida ni amena. Qui es prengui la molèstia de llegir-la trobarà moments que molt poques obres ofereixen, potser només mitja dotzena en la història de la literatura, en què l'emoció estètica del vers s'uneix de tal manera a la lucidesa perceptiva que ens quedem amb l'alè contingut, i per un moment sortim de la nostra condició humana i veiem amb nous ulls el món que conquereixen, en el fons, Adam i Eva en sortir del paradís, nu dels postissos que després li afegirà la història, i comprenem que els grans poetes, es diguin Milton o Boix i Selva –el traductor d'aquesta edició–, són, en la seva rebel·lió, els autèntics creadors del món. ♦

EL PARADÍS PERDUT
JOHN MILTON
ADESIARA
TRADUCCIÓ DE
JOSEP MARIA BOIX I SELVA
966 PÀG./38 €

DAMIÀ ALOU

John Milton va ser tota la vida un lluitador per la llibertat, la seva gran passió, en els àmbits de la reforma de l'Es-

glèsia i de les lleis matrimonials, i va defensar la llibertat de premsa i una millora del sistema educatiu. Va defensar la legitimitat de deposar i executar el rei quan es comportés com un tirà o un malvat, justificant així la decapitació el 1649, en vida de Milton, de Carles I, i va afirmar que la compassió que expressaven cap al rei alguns puritans no era "autèntica misericòrdia cristiana, sinó frivolitat i superficialitat"; al seu opuscle *Eikonoklastes* ho va rematar dient que preferia "la reina Veritat al rei Carles". Tot això resulta perfectament pertinent en comentar *El paradís perdut*, la seva obra més coneguda, que, igual que la *Comèdia de*

Dante, amaga sota la cosmogonia i la seva aparent lectura religiosa un marcat rerefons polític, gairebé de venja contra els seus enemics: una immortalització de les seves idees a través de l'epopeia en vers.

John Milton havia nascut a Londres el 1608, en un ambient cultural i musical, ja que el seu pare era compositor aficionat. Des de ben jove va ser un entusiasta de la lectura i del saber, amb el resultat indesitjat de quedar-se cec als 44 anys. Va ser un poeta precoç que va dominar perfectament el llatí, fins al punt que el govern d'Oliver Cromwell, el lord protector de la nova República d'Anglaterra, el va anomenar Latin Secretary. Com a tal va escriure diverses defenses del nou règim, i en una proclama que "dur el tirà" al cadafal havia estat "un acte necessari per a la defensa de la llibertat del poble anglès". La seva obra magna, *El paradís perdut*, es va publicar el

ELS CLÀSSICS

Mariners, pirates i or

JORDI NOPCA

L'escocès Robert Louis Stevenson en va tenir prou amb una intensa vida de 44 anys per deixar novel·les com *El cas misteriós del doctor Jekyll i mister Hyde* –recuperat per Quaderns Crema el 2008–, *Fletxa negra* i el llibre de viatges *En els mars del sud*, publicat per El Gall Editor el 2010.

La popularitat de *L'illa del tresor* fa que se'n puguin trobar tres traduccions al català a les llibreries: la de Josep Vallverdú, la de Joan Sellent i la d'Eulàlia Presas. Stevenson escull de narrador el jove Jim Hawkins, fill del propietari de la posada Almirall Benbow: després de descobrir que un dels visitants té un mapa que desvela l'amagatall d'una gran fortuna, l'adolescent decideix trobar-lo com sigui. La peripècia el portarà a conèixer personatges com el Trellawney, el capità Smollett, el Ben Pistoles o John Silver el llarg. "Tenia tallada la cama esquerra arran de maluc, i, sota l'espatlla d'aquest costat, hi portava una crossa que feia moure amb una gran destresa, saltant d'un lloc a l'altre com un ocell": així el descriu Hawkins quan el veu per primera vegada. *L'illa del tresor* és un dels grans clàssics de la novel·la d'aventures del segle XIX. Molts anys després de ser publicada, James Thurber n'escriuria una versió molt divertida, *La maravillosa O* (1957), traduïda recentment al castellà per Joan Eloi Roca.

L'ILLA DEL TRESOR
ROBERT LOUIS STEVENSON
EDICIONS 62
TRADUCCIÓ D'EULÀLIA PRESAS
272 PÀG./9,95 €
(DIUMENGE, AMBLARA)

L'APARADOR

ARA

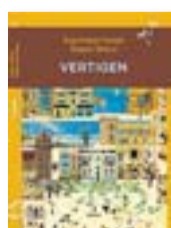
FICCIO

La dona que...
SUE TOWNSEND
TRAD. ESTHER ROIG
Labutxaca

La desaparició prematura de l'escriptora britànica Sue Townsend (1946-2014) converteix *La dona que va decidir no sortir del llit durant un any*, la seva última novel·la, en una lectura quasi obligada. La creadora d'Adrian Mole explica la història de l'Eva, una mare que un bon dia decideix trencar les rutines laborals i domèstiques i decideix no llevar-se. La seva nova actitud vital li permetrà mirar-se a ella mateixa i al món d'una manera diferent.

FICCIO

Vertigen
ESPERANÇA CAMPS
I EMPAR MARCO
Sembra Llibres

Fa més de tres dècades que Ferran Torrent dedica novel·les contundents i divertides a explicar els punts més foscos de la societat valenciana contemporània. Esperança Camps i Empar Marco fan equip per narrar el tancament de la televisió pública ERT. Aquest procés –que no té ni un pam de net– és seguit a partir de l'experiència d'un periodista grec, el fotògraf de presidència i la secretària dels professionals de la informació.

La familia Abe
MORI OGAI
TRAD. J.C. ÀLVAREZ
Satori Ediciones

FICCIO

Especialitzada en cultura i literatura japonesa, Satori combina l'edició de clàssics i d'autors contemporanis. *La familia Abe*, de Mori Ogai, pertany a la primera categoria. Arrenca amb l'agonia del senyor feudal Hosokawa Tadatosh. Divuit dels seus vassalls han d'honorar la seva mort practicant-se l'harakiri, però el senyor demana a Abe, el seu serf més abnegat, que tingui cura de l'hereu. Abe obeeix l'amo, però desafia l'estricta llei dels samurais.